

การพัฒนาชุดฝึกอบรมด้วยตนเองเพื่อพัฒนามโนทัศน์ด้านการสอนของครูประถมศึกษา
ในโรงเรียนก้นตار : การศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดบุรีรัมย์

นางสาว คำพันธ์ กำมุงโข

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาประถมศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2535

ISBN 974-582-067-9

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

018905

THE DEVELOPMENT OF SELF-INSTRUCTIONAL PACKAGES FOR DEVELOPING
TEACHING CONCEPTS OF THE ELEMENTARY SCHOOL TEACHERS IN
REMOTE SCHOOLS : A CASE STUDY OF CHANGWAT BURIRAM

Miss Kampun Gommugcho

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements
for the Degree of Master of Education
Department of Elementary Education
Graduate School
Chulalongkorn University

1992

ISBN 974-582-067-9

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การพัฒนาชุดฝึกอบรมด้วยตนเองเพื่อพัฒนามโนทัศน์ด้านการสอนของครู
ประถมศึกษาในโรงเรียนก้นดง : การศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดบุรีรัมย์

โดย

นางสาว คำพันธ์ กำมูขไซ

ภาควิชา

ประถมศึกษา

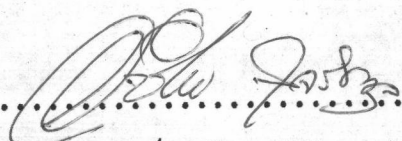
อาจารย์ที่ปรึกษา

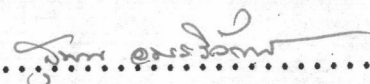
ศาสตราจารย์ สุมณ อมรวิวัฒน์

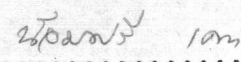
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรราชย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ อำไพ สุจริตกุล)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ศาสตราจารย์ สุมณ อมรวิวัฒน์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.น้อมศรี เกท)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

คำค้น กำมูขไซ : การพัฒนาชุดฝึกอบรมด้วยตนเองเพื่อพัฒนามโนทัศน์ด้านการสอนของครู
ประถมศึกษาในโรงเรียนก้นดาร์ : การศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดบุรีรัมย์ (THE DEVELOPMENT
OF SELF-INSTRUCTIONAL PACKAGES FOR DEVELOPING TEACHING CONCEPTS OF THE
ELEMENTARY SCHOOL TEACHERS IN REMOTE SCHOOLS : A CASE STUDY OF CHANGWAT
BURIRAM) อ.ที่ปรึกษา : ศ.สุมน อมรวิวัฒน์, 354 หน้า. ISBN 974-582-067-9

วัตถุประสงค์ของการวิจัยนี้เพื่อ (1) ศึกษาความต้องการของครูประถมศึกษาในโรงเรียนก้นดาร์
ต่อการพัฒนาตนเองด้านสมรรถภาพการสอน (2) พัฒนาชุดฝึกอบรมด้วยตนเองเพื่อพัฒนามโนทัศน์ด้านการสอน
ของครูประถมศึกษาในโรงเรียนก้นดาร์

การสร้างชุดฝึกอบรมด้วยตนเองได้นำสาระความรู้ที่ครูต้องการพัฒนา เรียงลำดับจากมากไปหา
น้อย 3 ลำดับแรกของแต่ละด้านมาสร้างเป็นชุดฝึกอบรมด้วยตนเองเพื่อพัฒนามโนทัศน์ด้านการสอนของครู
ประถมศึกษา จำนวน 5 เล่ม โดยใช้ตัวอย่างประชากรศึกษาคู่มือชุดฝึกอบรมทั้งหมด 40 คน และสาระความรู้
ที่ครูต้องการพัฒนาอยู่ในระดับมาก 3 ลำดับแรกของแต่ละด้าน คือ

1. การจัดบรรยากาศในการเรียนการสอน ประกอบด้วย วิธีสร้างบรรยากาศที่เร้าความสนใจ
ใคร่รู้ใคร่เรียน การสร้างกำลังใจเพื่อให้เด็กใฝ่รู้ใฝ่เรียน และกลวิธีในการจัดห้องเรียนแบบแหล่งวิทยาการ
2. การสร้างและการใช้สื่อการเรียนการสอนจากวัสดุที่ได้จากท้องถิ่นและวัสดุจากธรรมชาติ
ประกอบด้วย การสร้างสื่อจากวัสดุธรรมชาติ การสร้างสื่อจากวัสดุเหลือใช้ และการสร้างสื่อจากวัสดุที่ได้
จากอุตสาหกรรมพื้นเมือง
3. การจัดกิจกรรมสร้างนิสัย ประกอบด้วย หลักและกลวิธีในการจัดกิจกรรมสร้างนิสัยที่เน้น
พัฒนาการทางสติปัญญา กลวิธีในการจัดกิจกรรมสร้างนิสัยที่เน้นความสนใจเกี่ยวกับอาชีพในท้องถิ่น และ
หลักการและกลวิธีในการจัดกิจกรรมสร้างนิสัยที่เน้นพัฒนาการทางสุขภาพกายและใจ
4. การจัดกิจกรรมสนับสนุนการเรียนการสอนด้านบริการแนะแนว ประกอบด้วย กลวิธีในการให้
คำปรึกษาเพื่อแก้ไขข้อบกพร่องทางการเรียนของนักเรียน หลักการและกระบวนการให้คำปรึกษาแก่นักเรียน
ระดับประถมศึกษา และหลักการและกลวิธีในการจัดบริการติดตามผลนักเรียน
5. การนำผลการประเมินการเรียนไปใช้ ประกอบด้วย หลักและกลวิธีนำผลการประเมิน
การเรียนไปใช้ในการแก้ไขข้อบกพร่องทางการเรียนของนักเรียน หลักและกลวิธีในการนำผลการประเมิน
การเรียนมาปรับปรุงการสอน และการวิเคราะห์สาเหตุความบกพร่องทางการเรียนของนักเรียน

ผลการวิจัยพบว่า ครูประถมศึกษาในโรงเรียนก้นดาร์ สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัด
บุรีรัมย์ ต้องการพัฒนาตนเองด้านสมรรถภาพการสอนอยู่ในระดับมากทุกด้าน ชุดฝึกอบรมด้วยตนเองทั้ง
5 เล่ม มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80:80 คือมีประสิทธิภาพตั้งแต่ 80.65:91.35 ขึ้นไป และคะแนนทดสอบ
ก่อนและหลังการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ภาควิชา ประถมศึกษา
สาขาวิชา ประถมศึกษา
ปีการศึกษา 2535

ลายมือชื่อนิลิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C140476 : MAJOR ELEMENTARY EDUCATION

KEY WORD: SELF-INSTRUCTIONAL PACKAGES/TEACHING CONCEPTS/REMOTE SCHOOLS

KAMPUN GOMMUGCHO : THE DEVELOPMENT OF SELF-INSTRUCTIONAL PACKAGES FOR DEVELOPING TEACHING CONCEPTS OF THE ELEMENTARY SCHOOL TEACHERS IN REMOTE SCHOOLS : A CASE STUDY OF CHANGWAT BURIRAM. THESIS ADVISOR : PROF. SUMON AMORNVIVAT, 354 PP. ISBN 974-582-067-9

The objectives of this research were (1) to study the needs of elementary school teachers in remote schools on self-development in the area of teaching competencies (2) to develop self-instructional packages in order to develop teaching concepts of elementary school teachers in remote schools.

The construction of the self-instructional packages was based on the top-three most desirable teaching competencies indicated by the samples of 40 elementary school teachers in remote schools as follow:

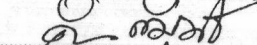
1. Creating teaching and learning environment was consisted of providing learning atmosphere, reinforcement to motivate students' enthusiasm, and methods to construct learning centers in a classroom.
2. Construction and utilization of educational materials from local and natural resources was consisted of the use of natural resources, waste objects, and materials from local industries.
3. Organization of character development activities was consisted of principles and methods for intellectual development, methods in organizing activities to stress interest in local vocations, physical and mental development.
4. Creating activities to support guidance services was consisted of methods to diagnose students' learning weaknesses, principles and process in guidance and follow up services for the elementary school students.
5. Implementing learning evaluation was consisted of principles and methods in using evaluation to analyze and correct students' learning weaknesses, and to develop teaching techniques.

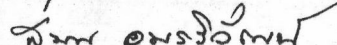
The result indicated that the elementary school teachers in remote schools under the administration of the Office of Primary Education, Changwat Buriram extensively wanted to develop their teaching competencies in every area. All 5 self-instructional packages yielded an efficiency rate of 80:80 at the scores of 80.65:91.35. The comparison of the pre-test and post-test scores showed a statistical significance at the .05 level.

ภาควิชา..... ประถมศึกษา.....

สาขาวิชา..... ประถมศึกษา.....

ปีการศึกษา..... 2535.....

ลายมือชื่อนิสิต.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับที่สำเร็จลงด้วยดีโดยความกรุณาของ ศาสตราจารย์ สุนน อมรวิวัฒน์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้ให้คำแนะนำ ชี้แนะตรวจแก้ไขข้อผิดพลาดต่าง ๆ และได้ให้ความกรุณาแก่ผู้วิจัยเป็นอย่างยิ่ง ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.อุมา สุนคณมาน หัวหน้าภาควิชา ประถมศึกษา ศาสตราจารย์ อำไพ สุจริตกุล ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และ รองศาสตราจารย์ ดร. น้อมศรี เคท กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่ได้ให้ความกรุณาชี้แนะแนวทาง อันเป็นประโยชน์ต่องานวิจัย ทำให้วิทยานิพนธ์ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

วิทยานิพนธ์นี้จะสำเร็จมิได้หากปราศจากบุคคลผู้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้สละเวลาตรวจ แก้ไขเครื่องมือวิจัย ซึ่งประกอบด้วย รองศาสตราจารย์ รุจิระ สุภรณ์ไพบูลย์ รองศาสตราจารย์ ลินจง อินทร์ทรัพย์ รองศาสตราจารย์ ดร.ส.วาสนา ประवालนฤกษ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กิตานันท์ มลิทอง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ทศนีย์ ผลเนืองมา อาจารย์ ดร.จิราภรณ์ ศิริทวี อาจารย์ ดร.ดารณี อุกฤษรัตนกิจ และ อาจารย์ วินัย คำสุวรรณ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ในความกรุณาครั้งนี้เป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ คณะครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ที่เป็นตัวอย่าง ประชากรทุกท่าน ขอขอบคุณอาจารย์ เนรมิตร จันทร์เจ็ญไข อาจารย์ รุ่งฤดี วิเศษนคร อาจารย์ รุ่งทิวา จันทร์วัฒนวงศ์ ที่ให้ความช่วยเหลือผู้วิจัยในการฝึกอบรมครู และขอขอบคุณ คณะครูโรงเรียนบ้านบุ-หนองเทา ทุกท่านที่ทำให้กำลังใจผู้วิจัยเสมอมา

ท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบระลึกถึงพระคุณของบิดา พระคุณมารดาผู้ล่วงลับที่ให้โอกาสผู้วิจัย ได้รับการศึกษาดำเนินชีวิตเสมอมา

คำพัน กำมุขโช

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญแผนภูมิ	ฎ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	10
ขอบเขตของการวิจัย	11
ข้อตกลงเบื้องต้น	11
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	11
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	13
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	14
การพัฒนาประสิทธิภาพการสอนของครูประถมศึกษาใน	
โรงเรียนก้นดาร์	14
สถานการณ์การพัฒนาประสิทธิภาพการสอนของครู	
ประถมศึกษาโรงเรียนก้นดาร์	15
แนวคิดในการพัฒนาประสิทธิภาพการสอนของครูประถมศึกษา ..	18
ความจำเป็นในการพัฒนา	18
วิธีพัฒนาสมรรถภาพการสอนของครูประถมศึกษา	19
รูปแบบในการพัฒนาประสิทธิภาพการสอนของครูประถมศึกษา ..	21
การพัฒนามโนทัศน์ด้านการสอนของครูประถมศึกษา โดยใช้ชุดฝึก	
อบรมด้วยตนเอง	25
ความหมายของมโนทัศน์ด้านการสอน	25

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
	มโนทัศน์ด้านการสอนของครูประถมศึกษาในโรงเรียน	
	กัณฑ์ดาร	26
	ความหมายของชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง	28
	แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในการสร้างชุดฝึกอบรมด้วย	
	ตนเอง	29
	คุณค่าของชุดฝึกอบรมด้วยตนเองต่อการพัฒนาประสิทธิภาพ	
	การสอนของครู	34
	หลักในการสร้างชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง	36
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	39
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความต้องการในการพัฒนา	
	สมรรถภาพการสอนของครูประถมศึกษา	39
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาประสิทธิภาพการสอนของ	
	ครูประถมศึกษาโดยใช้ชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง	40
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับครูในโรงเรียนกัณฑ์ดาร	43
3	วิธีดำเนินการวิจัย	46
	ประชากร	46
	ตัวอย่างประชากร	46
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	51
	การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล	60
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	67
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	90
	รายการอ้างอิง	112

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก	124
ประวัติผู้เขียน	354

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	รายชื่ออำเภอ จำนวนโรงเรียนกัณฑ์ และจำนวนโรงเรียนกัณฑ์ ที่ลุ่มได้ จำแนกเป็นรายชื่ออำเภอ	47
2	รายชื่อโรงเรียนกัณฑ์ และจำนวนครูที่เป็นตัวอย่างประชากร จำแนก เป็นรายชื่ออำเภอ และโรงเรียน	48
3	รายชื่อโรงเรียนกัณฑ์ที่ลุ่มได้ และจำนวนครูผู้สอนทั้งหมดในโรงเรียน จำแนกเป็นรายตำบลและโรงเรียน	51
4	ผลการทดลองใช้เครื่องมือวิจัยชั้น 1 คน	57
5	ประสิทธิภาพของชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง จำแนกเป็นรายเล่ม	60
6	จำนวนและร้อยละของครู จำแนกตามสถานภาพ	68
7	จำนวนและร้อยละของครูเกี่ยวกับประสบการณ์ในการทำงาน	69
8	จำนวนและร้อยละของครูเกี่ยวกับโอกาสในการพัฒนาตนเองด้าน สมรรถภาพการสอน	72
9	ค่ามัธยฐานเลขคณิตและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของครูเกี่ยวกับความ ต้องการในการพัฒนาตนเองด้านสมรรถภาพการสอน : ความรู้เกี่ยวกับ การจัดบรรยากาศในการเรียนการสอน	75
10	ค่ามัธยฐานเลขคณิตและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของครูเกี่ยวกับความ ต้องการในการพัฒนาตนเองด้านสมรรถภาพการสอน : ความรู้เกี่ยวกับ การสร้างและการใช้สื่อการเรียนการสอนจากวัสดุที่ได้จากท้องถิ่นและ วัสดุจากธรรมชาติ	77
11	ค่ามัธยฐานเลขคณิตและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของครูเกี่ยวกับความ ต้องการในการพัฒนาตนเองด้านสมรรถภาพการสอน : ความรู้เกี่ยวกับ การจัดกิจกรรมสร้างนิสัย	78
12	ค่ามัธยฐานเลขคณิตและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของครูเกี่ยวกับความ ต้องการในการพัฒนาตนเองด้านสมรรถภาพการสอน : ความรู้เกี่ยวกับ การจัดกิจกรรมสนับสนุนการเรียนการสอนด้านบริการแนะแนว	79

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
13	ค่ามัชฌิมเลขคณิตและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของครูเกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาตนเองด้านสมรรถภาพการสอน : ความรู้เกี่ยวกับการนำผลการประเมินการเรียนไปใช้	81
14	ความถี่และร้อยละของครูเกี่ยวกับความต้องการด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินการสอน	82
15	สรุปค่ามัชฌิมเลขคณิตของครูเกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาตนเองด้านสมรรถภาพการสอน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยด้านละ 3 ลำดับ จำแนกเป็นรายด้าน	83
16	ประสิทธิภาพของชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง เพื่อพัฒนามโนทัศน์ด้านการสอนของครู จำแนกเป็นรายเล่ม	85
17	การทดสอบค่าที (t-test) ของคะแนนมโนทัศน์ด้านการสอนของครู ก่อนและหลังการศึกษาชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง	86
18	ค่ามัชฌิมเลขคณิตและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของครูเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อการจัดอบรม	87
19	ค่ามัชฌิมเลขคณิตและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของครูเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อการจัดอบรม จำแนกเป็นรายด้าน	89
20	ระดับความยากและค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบมโนทัศน์ด้านการสอนของครูประถมศึกษา	118

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
1	รูปแบบการพัฒนาคู่มือประจำการระดับประถมศึกษา	21
2	รูปแบบการพัฒนามโนทัศน์ด้านการสอนของครูประถมศึกษาในโรงเรียน ก้นดาว	24
3	รูปแบบการฝึกอบรมครูประถมศึกษาในโรงเรียนก้นดาวโดยใช้ชุดฝึกอบรม ด้วยตนเอง	62
4	แผนภูมิแสดงวันเวลาในการสังเกต นิเทศ และประเมินผลการศึกษาชุด ฝึกอบรมด้วยตนเอง	64